

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ

підготовки бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ» підготовки бакалавра

Розробник: Теслюк С.А., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант ОПП
Митна справа та фінанси ЗЕД

Наталія ТКАЧУК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 7 від 12 січня 2026 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	D Бізнес, адміністрування та право D 2 Фінанси, банківська справа та страхування та фондовий ринок Митна справа та фінанси зовнішньоекономічної діяльності Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин / кредитів <u>150</u> / <u>5</u>		Рік навчання 2
ІНДЗ: немає		Семестр 4
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
	Консультації 10 год.	
	Самостійна робота 110 год.	
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я, по батькові: Теслюк Софія Анатоліївна

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Контактна інформація: 097-771-46-51 Tesliuk.Sofia@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Соціальне страхування» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня та спрямований на формування у здобувачів системи сучасних та актуальних теоретичних знань про зміст, структуру, функції системи соціального страхування, а також набуття практичних навичок із методики розрахунку розмірів соціальних виплат та соціальних відрахувань.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо організації соціального страхування, управління діяльністю фондами соціального страхування, розробки умов здійснення різних видів соціального страхування з урахуванням специфіки їх здійснення на сучасному етапі розвитку економіки України.

Завдання освітнього компонента:

- опанувати теоретичні основи, сутність та принципи організації соціального страхування;
- засвоїти методологію розробки та впровадження умов здійснення основних видів соціального страхування;
- набути умінь з управління діяльністю фондів соціального страхування та давати рекомендації по удосконаленню руху і ефективності використання фінансових ресурсів;
- вивчити нормативно-правове забезпечення щодо соціального страхування;
- ознайомити з принципами формування розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг;

3. Soft skills.

Критичне та логічне мислення, вміння знаходити, працювати та інтерпретувати інформацію, саморозвиток, вміння вирішувати проблеми, системне мислення.

4. Структура освітнього компонента

Назви тем	Усього	Лекції	Практичні	Самост. робота	Консультації	Форма контролю*/ Бали**
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування. Виникнення та етапи розвитку соціального страхування.	30	2	4	22	2	О, Д 20 балів
Тема 2. Фінансове забезпечення соціального страхування	30	2	4	22	2	О, Д, РЗ/К 20 балів
Тема 3. Страхування тимчасової втрати працездатності. Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання.	30	2	4	22	2	О, Д 20 балів
Тема 4. Страхування на випадок безробіття. Медичне страхування.	30	2	4	22	2	О, Д 20 балів
Тема 5. Пенсійне страхування. Недержавне соціальне страхування.	30	2	4	22	2	О, Д, ДС, Т, РЗ/К 20 балів
Всього годин/балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота з освітнього компонента «Соціальне страхування» передбачає: підготовку до практичних (семінарських) занять з опрацюванням лекційного матеріалу, нормативно-правових документів та додатково рекомендованої літератури; виконання домашніх завдань з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення тощо.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється на практичних (семінарських) заняттях у формі поточного контролю та перевірки якості виконання домашніх завдань. Питання, які виносяться на самостійне опрацювання, включаються у тестові завдання при контрольному опитуванні з відповідної теми, а тому повинні опрацьовуватись студентом своєчасно.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється в межах поточного оцінювання на практичних заняттях та заліку.

Перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Іноземний досвід розвитку загальнообов'язкового державного медичного страхування та можливість його використання в Україні.
2. Тенденції розвитку недержавного соціального страхування в Україні.
3. Особливості формування накопичувальної системи пенсійного страхування в Україні.
4. Переваги та недоліки впровадження Єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
5. Державне регулювання соціального страхування в Україні.
6. Іноземний досвід недержавного пенсійного страхування.

7. Досвід проведення пенсійної реформи в Польщі.
8. Система пенсійного забезпечення в Німеччині (США, Японії): переваги та недоліки.
9. Перспективи розвитку пенсійного страхування в Україні.
10. Поняття та суть фінансового контролю.
11. Іноземний досвід організації медичного страхування та можливості його використання в Україні.
12. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені з об'єктивних причин заняття (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) можна відпрацювати у визначений час згідно графіка консультацій викладача. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню поточних завдань.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom, Teams office 365, Moodle за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з ОК «Соціальне страхування» – 100 балів. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників" (<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>).

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності об'єктивної причини (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), навчання за програмою подвійного диплома, працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)). У такому випадку навчання може відбуватися за індивідуальним графіком з використанням можливостей електронних курсів на платформі Office 365 та/або Moodle за погодженням із викладачем. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку

викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової оцінки не дозволяється. Заборгованість за поточним оцінюванням повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до заліку. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з поточного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії. У день складання заліку за основною сесією здобувач освіти не має права дозавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази з: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом їх валідації ([2024 Визнання резул татів ВНУ ім. Л.У. ред.pdf](#)). Перезарахування результатів навчання, одержаних у формальній, неформальній та інформальній освіті, розповсюджується на обов'язкові та вибіркові ОК.

Визнання результатів навчання шляхом перезарахування кредитів та результатів навчання з освітнім компонентом, отриманих у формальній освіті, здійснюється на підставі академічної довідки, залікової книжки здобувача освіти, додатка до диплому про попередню освіту. Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими за дуальною формою освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або на двох ОП.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилення тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але не пізніше 1 грудня та 1 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських

робіт – 7 балів;

– перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;

– подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

– участь в Global Money Week – до 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти з освітнього компонента розкриті у Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки (<https://hell.your-objectstorage.com/vnustorage/s3fs-public/inline-files/2025-pro-potochne-i-pidsumk.otsinyuvannya.pdf>).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Формою підсумкового контролю з ОК «Соціальне страхування» є семестровий залік, який виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом.

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 60 балів, підсумкову оцінку він може отримати без складання заліку. Така оцінка виставляється в день проведення заліку. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості із заліку – 100 балів.

Питання для підготовки до заліку

1. Визначення та економічна сутність соціального страхування.
2. Суб'єкти й об'єкти соціального страхування.
3. Місце соціального страхування в системі економічних категорій.
4. Функції соціального страхування як складової соціальної політики.
5. Принципи соціального страхування.
6. Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи та джерела фінансування соціальних гарантій.
7. Страхові фонди як основа страхового захисту.
8. Форми організації фондів страхового захисту.
9. Державні цільові фонди: соціальні, економічні.
10. Види загально обов'язкового державного соціального страхування в залежності від страхового випадку.
11. Актуальність соціального страхування для України.
12. Державне регулювання соціального страхування.
13. Органи, які здійснюють державне регулювання у сфері соціального страхування, відповідно до його видів.
14. Контроль за діяльністю страхових фондів.
15. Фінансове забезпечення соціального страхування
16. Впровадження єдиного соціального внеску.
17. Реформування системи пенсійного забезпечення. Впровадження державних соціальних стандартів у сфері медичного обслуговування.
18. Страхування тимчасової втрати працездатності
19. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.

20. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
21. Медичне страхування Медичне страхування та його основні види.
22. Добровільне медичне страхування.
23. Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання
24. Принципи страхування від нещасних випадків. Суб'єкти й об'єкти страхування від нещасних випадків.
25. Основні поняття: нещасний випадок та професійне захворювання. Види страхування від нещасних випадків.
26. Страхування на випадок безробіття
27. Поняття та принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Види безробіття.
28. Пенсійне страхування. Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України як самостійна фінансова установа. Завдання Пенсійного фонду.
29. Джерела надходження в Пенсійний фонд. Платники збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Об'єкти оподаткування для платників.
30. Персоніфікований облік громадян у пенсійному забезпеченні.
31. Переваги та недоліки системи пенсійного забезпечення в Україні.
32. Напрямки використання коштів Пенсійного фонду. Поняття «пенсія». Види пенсій: трудові, соціальні.
33. Місце пенсійного забезпечення в економіці України. Актуальність пенсійного страхування в системі економічних відносин.
34. Особливості та етапи реформування пенсійного страхування в Україні. Мета та завдання Пенсійної реформи. Добровільне страхування додаткової пенсії.
35. Умови призначення та розміри пенсії. Пенсії за віком при неповному стажі роботи.
36. Строки призначення пенсій. Порядок і умови перерахування пенсій.
37. Недержавне соціальне страхування.
38. Недержавне пенсійне страхування: економічна сутність та роль у системі соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти недержавного пенсійного страхування
39. Недержавні пенсійні фонди: відкриті, корпоративні, професійні. Послуги недержавних пенсійних фондів.
40. Реформування системи пенсійного забезпечення.

Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною

рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

0-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Мельник Т.А. Сибірцев В.В. Страхування: навч. Посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
2. Плиса В.Й. Страхування: підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.
3. Попова Л.В., Федішин М.П., Кучерівська С.С. Фінанси страхових організацій: у схемах і таблицях: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2023, 228 с.
4. Безугла В., Загірняк Д., Шаповал Л. Соціальне страхування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
5. Внукова Н., Кузьмінчук Н. Соціальне страхування. Кредитно-модульний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 412 с
6. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” №77-VIII від 28 грудня 2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
7. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов’язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці” № 77- VIII від 28 грудня 2014 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>.
8. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>. 4. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV від 9 лип. 2003 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
9. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” №1005-XIV від 23 вересня 1999 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20110101/page3>.
10. Закон України “Про пенсійне забезпечення” № 1788-XII від 5 листок. 1991 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>.
11. Закон України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” // Відомості Верховної Ради 2000. №35/ URL : <http://www.rada.gov.ua>.
12. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 5 жовтня 2000 р. №2017-III. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
13. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення” № 3201-IV від 15.12.2005 р. URL : <http://pf.kinto.com/npf/zakon.html>.
14. Закон України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” № 2464-VI від 8 липня 2010 р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

Допоміжна

1. Нечасва І.А. Реформа системи соціального страхування як засіб зміцнення соціально-економічної безпеки України в умовах перманентної кризи. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1634> (дата звернення: 02.06.2020). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.58

2. Теслюк, С., Мороз Б. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*, № 10 (2023), 13 с. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.10.52>

3. Петрушка О. В. Шулюк Б. С. Проблеми соціального страхування та напрями його модернізації в Україні. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25373/1/stattya_Petrushka_Shuliuk.

4. Соловйов О. В. Правові принципи соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. *Право та інновації*. 2020. № 3 (31). С. 83-89.

Інтернет-ресурси

1. Міністерство соціальної політики України - <https://www.msp.gov.ua/>
2. Пенсійний фонд України - <https://www.pfu.gov.ua/>
3. Державний центр зайнятості - <https://www.dcz.gov.ua/>